

ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนหวังตามแนวคิดคุณลักษณะนวัตกรรม*
THE PRIORITY NEEDS OF TEACHER DEVELOPMENT OF HORWANG SCHOOL
BASED ON THE CHARACTERISTICS OF INNOVATORS

¹พิมพ์ชนก หงสาวดี Pimchanok Hongsawadee ²เพ็ญวรา ชูประวัติ Penvara Xupravati

^{1,2}จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Chulalongkorn University, Thailand

Corresponding Author E-mail: hongsawadee@horwang.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโรงเรียนหวังตามแนวคิดคุณลักษณะนวัตกรรม และ 2) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนหวังตามแนวคิดคุณลักษณะนวัตกรรม โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยบรรยาย (Descriptive) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนหวัง จำนวน 145 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสถิติวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดลำดับความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูโรงเรียนหวังตามแนวคิดคุณลักษณะนวัตกรรมในภาพรวม อยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโรงเรียนหวังตามแนวคิดคุณลักษณะนวัตกรรมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ความต้องการจำเป็นการพัฒนาครูโรงเรียนหวังตามแนวคิดคุณลักษณะนวัตกรรมในภาพรวม คือ 0.138 ($PNI_{modified} = 0.138$) โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนหวังจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด พบว่า ด้านการมีแรงบันดาลใจในการคิดอย่างสร้างสรรค์มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ($PNI_{modified} = 0.175$) รองลงมา คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์และเป็นผู้นำในการวางแผน ($PNI_{modified} = 0.156$) ด้านความสามารถคิดแก้ปัญหา ($PNI_{modified} = 0.147$) ด้านกล้าเสี่ยง ($PNI_{modified} = 0.145$) ด้านมีความยืดหยุ่นและอดทน ($PNI_{modified} = 0.142$) ด้านมีความมั่นใจในตนเอง ($PNI_{modified} = 0.112$) และด้านนักปฏิบัติที่มีความสามารถและการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีความจำเป็นน้อยที่สุด ($PNI_{modified} = 0.099$)

คำสำคัญ: การพัฒนาครู, คุณลักษณะนวัตกรรม, ความต้องการจำเป็น

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the current and desirable conditions of Horwang School teacher development in accordance with the Concept of Characteristics of Innovators and 2) to study the needs of Horwang School teacher development in accordance with the Concept of Characteristics of Innovators. This study used a descriptive research methodology. The population of this research was 145 administrators and teachers of Horwang School. The questionnaire was used as a research instrument for data collection. Data were analyzed using statistics to determine frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation and Modified Priority Needs Index ($PNI_{modified}$). The results of this research were as follows: 1) The overall current condition of teacher development at Horwang School in accordance with the Concept of Characteristics of Innovators was at a high level. The overall desirable condition of teacher development at Horwang School in accordance with the Concept of Characteristics of Innovators was at the highest level. The overall need score for teacher development at Horwang School in accordance with the Concept of Characteristics of Innovators was 0.138 ($PNI_{modified} = 0.138$). When individual aspects were considered, an aspect with the highest mean was Inspiration ($PNI_{modified} = 0.175$), followed by Vision and Leadership ($PNI_{modified} = 0.156$), Problem-solving ability ($PNI_{modified} = 0.147$), Risk-taking ($PNI_{modified} = 0.145$), Flexibility and patience ($PNI_{modified} = 0.142$), Self-confidence ($PNI_{modified} = 0.112$), and Competent practitioners and teamwork ($PNI_{modified} = 0.099$).

Keywords: Teacher Development, Characteristics of Innovators, Priority Needs

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในยุคปัจจุบันส่งผลให้องค์กรและสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่เป็นพลวัต การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี ทำให้ผู้นำยากที่จะใช้แนวทางการบริหารแบบเดิมๆ ให้ประสบความสำเร็จเหมือนในอดีตได้ แต่ต้องมีแนวทางการบริหารที่ตอบสนองอย่างสร้างสรรค์ด้วยวิธีใหม่ แนวคิดใหม่ ที่มุ่งเน้นให้องค์กรหรือสถานศึกษามีความยืดหยุ่นที่ยังคงไว้ซึ่งความมีประสิทธิภาพเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่มีความซับซ้อน ซึ่งวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศไทย 4.0 ที่ขับเคลื่อนประเทศด้วยนวัตกรรมตามนโยบายของรัฐบาล เพื่อยกระดับความสามารถของคนไทยให้มีศักยภาพ สามารถแข่งขันได้กับนานาประเทศ “ครู” เป็นบุคคลสำคัญที่จะยกระดับคุณภาพของคนไทย โดยการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ สร้างนวัตกรรมเพื่อที่จะรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และสามารถถ่ายทอดความรู้ความสามารถ เจตคติที่ดีของตนไปยังนักเรียนที่อยู่ในการดูแลเพื่อให้ผู้เรียนมีความเป็นนวัตกรรมเพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมได้ในอนาคต (พุทธี ศิริบรรณพิทักษ์ และคณะ, 2561) จากการศึกษาพบว่า การนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมขึ้นในองค์กรได้นั้นต้องมีการแสดงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับบุคคล กลุ่มงานและองค์การ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมสร้างนวัตกรรมระดับบุคคลนั้นเป็นผลของพฤติกรรมที่มีความซับซ้อนและ

ประกอบด้วยพฤติกรรมที่สำคัญได้แก่การสร้างความคิด (Idea Generation) การสนับสนุนความคิด (Idea Promotion) และการทำให้ความคิดเป็นจริง (Idea Realization and Innovation) โดยการเกิดนวัตกรรมจะเริ่มจากการตระหนักปัญหาแสวงหาสิ่งที่จะมาสนับสนุนความคิดสร้างสิ่งสนับสนุนและผลิตตัวต้นแบบ (Prototype) นวัตกรรมจึงเป็นสิ่งที่สัมผัสได้ (Kanter, 1988) นอกจากนี้ การพัฒนาองค์การให้มีขีดสมรรถนะสูงยังรวมถึงการเสริมสร้างแนวคิดองค์การแห่งการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การสร้างคนนวัตกรรมหรือเรียกว่า “นวัตกรรม” (Innovator)

ครูเป็นอาชีพที่มีความสำคัญต่อคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ ระบบการศึกษา ตลอดจนการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า วิชาชีพครูเป็นหนึ่งในวิชาชีพที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูงเป็นวิชาชีพที่จะต้องใช้ระยะเวลาในการศึกษาวิทยาการและฝึกฝนให้มีความชำนาญ มีจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพและมีองค์กรมาตรฐานวิชาชีพรับรอง ดังที่ Goodson and Hargreaves (2006) กล่าวว่า การที่ครูช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นหนึ่งในความรับผิดชอบต่างๆ ที่ครูจำเป็นต้องปฏิบัติซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการมีภาวะผู้นำของครู และจากการยืนยันของเอกสารงานวิจัยพบว่า การกระจายอำนาจผู้นำไปสู่ครูหรือส่งเสริมให้ครูมีความสามารถทางภาวะผู้นำส่งผลทางบวกต่อการปฏิรูปการจัดการของสถานศึกษา และภาวะผู้นำของครูส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ทำให้ครูเห็นคุณค่าของตนเอง และมีความพึงพอใจในงานเพิ่มขึ้น (จตุรงค์ ณะสีลังกูร, 2559)

มหกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูครั้งที่ 12 หรือ EDUCA2019 นำเสนอประเด็นที่เกี่ยวข้องกับดิจิทัลนับเป็นเรื่องที่ครูจากทั่วประเทศให้ความสนใจ ส่วนหนึ่งเกิดจากการพัฒนาเทคโนโลยี มีการสร้างนวัตกรรมเกิดขึ้นตลอดเวลา ประกอบกับนโยบายของรัฐบาลที่ผลักดันประเทศไทย 4.0 ฉะนั้น สถาบันการศึกษาจึงต้องพัฒนาให้เด็กคิดเชิงนวัตกรรมและต่อยอดเป็นนวัตกรรม ซึ่งการจะเป็นนวัตกรรมได้นั้นจะต้องมีทีมครูที่เชี่ยวชาญสร้างแรงบันดาลใจและเป็นตัวแบบให้แก่นักเรียน (พิรุณ ศิริศักดิ์, 2562)

รายงานผลการปฏิบัติงานโรงเรียนหอวัง กรุงเทพมหานคร (เลิศศิลป์ รัตนมุสิก และคณะ, 2562) พบว่า มีกระบวนการส่งเสริมผู้เรียนตามประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ 621/2554 ทิศทางการพัฒนาคุณภาพมัธยมศึกษายุคใหม่ ที่ผู้เรียนต้องมีความรู้ ความสามารถตามมาตรฐานระดับสากล โรงเรียนหอวังเห็นความสำคัญดังกล่าวจึงเน้นให้ครูผู้สอนมีการพัฒนาตนเองจัดการเรียนการสอนพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพส่งเสริมบุคลิกภาพและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ แต่ในด้านของคุณลักษณะการเป็นผู้ริเริ่มความเป็นนวัตกรรมพบว่ายังไม่มีแนวทางการปฏิบัติและแนวทางการพัฒนาทั้งในด้านความสามารถด้านพฤติกรรม และด้านทัศนคติ คุณภาพของผู้เรียนเป็นผลมาจากคุณภาพของครู การพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรมจำเป็นต้องมีการพัฒนาครูในด้านการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาหาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะนวัตกร เพราะนวัตกรรมเกิดจากนวัตกรรมที่มีแรงบันดาลใจ มีจินตนาการ มีความคิดสร้างสรรค์ เชื่อมโยง ทดลอง และลงมือปฏิบัติจนประสบความสำเร็จ เมื่อมีครูนวัตกรรมแล้วครูจะสร้างและหล่อหลอมให้ผู้เรียนเป็น “นวัตกร” ด้วยเช่นกัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโรงเรียนหอวังตาม แนวคิดคุณลักษณะนวัตกร
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนหอวังตามแนวคิดคุณลักษณะนวัตกร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัยนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ประชากรในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร และครู ในโรงเรียน หอวัง จำนวน 225 คน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนหอวัง จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการกลุ่ม บริหารงานบุคคล จำนวน 1 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง และ ครู โรงเรียนหอวัง ประจำปีการศึกษา 2563 จำนวน 143 คน ได้มาจากการเทียบสัดส่วนจากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (1970) รวม ทั้งสิ้น 145 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการ พัฒนาครูโรงเรียนหอวังตามแนวคิดคุณลักษณะนวัตกร แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของ ผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) จำนวน 5 ข้อ ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและ สภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาครูโรงเรียนหอวังตามแนวคิดคุณลักษณะนวัตกร เป็นแบบตอบสองคู่ (Duel-response format) มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 23 ข้อ และตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมมีลักษณะเป็นการเขียนคำตอบ

3. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ศึกษาเอกสาร แนวคิด และ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยการพัฒนาครูโรงเรียนหอวังตามแนวคิดคุณลักษณะนวัตกร 2) กำหนดกรอบ แนวคิดในการวิจัย เพื่อนำไปกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปร และสร้างข้อคำถามที่ใช้ในการสอบถามทั้ง 3 ตอน ให้ชัดเจนและครอบคลุมกับกรอบแนวคิดในการวิจัย 3) การตรวจสอบเครื่องมือ ด้วยวิธีการตรวจสอบ ความครอบคลุมโครงสร้างเนื้อหา ความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการ (Item Objective Congruence: IOC) และความเหมาะสมของจำนวนข้อคำถาม โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน 4) การปรับปรุง เครื่องมือ ด้วยการพิจารณาค่า IOC ที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิโดยพิจารณาข้อที่มีค่า IOC > 0.50 และในส่วนของ ข้อคำถามที่มีค่า IOC ≤ 0.50 ผู้วิจัยนำไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ 5) นำแบบสอบถามไป จัดพิมพ์โดยผ่านการนำเสนอให้กับอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และทำหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการ เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล 1) การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1 ของแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบ ตรวจสอบรายการ (Checklist) วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) การหาค่าร้อยละ (Percentage) 2) การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 2 ของแบบสอบถามที่มีลักษณะข้อมูลประเภทมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index: PNI_{modified}) โดยจัดลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโรงเรียนหอวังตาม แนวคิด คุณลักษณะนวัตกร ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนหวังตามแนวคิด คุณลักษณะนวัตกร

การพัฒนาครูตามแนวคิดคุณลักษณะนวัตกร	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1. มีวิสัยทัศน์และเป็นผู้ นำในการวางแผน	3.94	0.809	มาก	4.56	0.716	มากที่สุด	0.156	2
2. มีแรงบันดาลใจในการ คิดอย่างสร้างสรรค์	3.96	0.759	มาก	4.65	0.577	มากที่สุด	0.175	1
3. สามารถคิดแก้ปัญหา	4.08	0.690	มาก	4.67	0.540	มากที่สุด	0.147	3
4. มีความยืดหยุ่นและ อดทน	4.13	0.850	มาก	4.72	0.490	มากที่สุด	0.142	5
5. กล้าเสี่ยง	4.07	0.817	มาก	4.66	0.522	มากที่สุด	0.145	4
6. มีความมั่นใจในตนเอง	4.32	0.817	มาก	4.80	0.442	มากที่สุด	0.112	6
7. นักปฏิบัติที่มี ความสามารถและการ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	4.36	0.783	มาก	4.79	0.504	มากที่สุด	0.099	7
ภาพรวม	4.12	0.789	มาก	4.69	0.542	มากที่สุด	0.138	-

หมายเหตุ: D = Degree of Success (สภาพปัจจุบัน), I = Importance (สภาพที่พึงประสงค์) PNI_{modified} = Modified Priority Needs Indem (ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น)

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนหวังตามแนวคิดคุณลักษณะนวัตกร พบว่า สภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูโรงเรียนหวังตามแนวคิดคุณลักษณะนวัตกร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านนักปฏิบัติที่มีความสามารถและการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ($\bar{X} = 4.36$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านมีวิสัยทัศน์และเป็นผู้นำในการวางแผน ($\bar{X} = 3.94$) ในขณะที่สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโรงเรียนหวังตามแนวคิดคุณลักษณะนวัตกร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$) เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีความมั่นใจในตนเอง ($\bar{X} = 4.80$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านมีวิสัยทัศน์และเป็นผู้นำในการวางแผน ($\bar{X} = 4.56$)

2. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนหวังตามแนวคิดคุณลักษณะนวัตกร (ดังในตารางที่ 1) พบว่า ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนหวังตามแนวคิดคุณลักษณะนวัตกร พบว่า ด้านที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านมีแรงบันดาลใจในการคิดอย่างสร้างสรรค์ (PNI_{modified} = 0.175) รองลงมาคือ ด้านการมีวิสัยทัศน์และเป็นผู้นำในการวางแผน (PNI_{modified} = 0.156) ด้านความสามารถคิดแก้ปัญหา (PNI_{modified} = 0.147) ด้านกล้าเสี่ยง (PNI_{modified} = 0.145) ด้านมีความยืดหยุ่นและอดทน (PNI_{modified} = 0.142) ด้านการมีความมั่นใจในตนเอง (PNI_{modified} = 0.112) ตามลำดับ และด้านที่มี

ลำดับความต้องการจำเป็นต่ำสุด คือ ด้านนักปฏิบัติที่มีความสามารถและการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ($PNI_{modified} = 0.099$)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโรงเรียนหวังตามแนวคิดคุณลักษณะ นวัตกรรม

สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโรงเรียนหวังตามแนวคิดคุณลักษณะ นวัตกรรมมีค่าเฉลี่ย ดังนี้ ในภาพรวมของสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก และภาพรวมของสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด โดยสภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูโรงเรียนหวังตามแนวคิดคุณลักษณะนวัตกรรมที่มีค่าเฉลี่ย สูงที่สุด คือ ด้านนักปฏิบัติที่มีความสามารถและการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ สะท้อนให้เห็นว่าครูโรงเรียนหวังในปัจจุบันเป็นนักปฏิบัติคือการได้ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายตามคำสั่งอีกทั้งยังสามารถร่วมงานกับผู้อื่นได้ สอดคล้องกับแนวคิดของประการณ์ พลเยี่ยม (2560) กล่าวว่า การทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นทักษะหนึ่งที่มีความสำคัญในศตวรรษที่ 21 ที่ผู้เรียนพึงมี โดยครูผู้สอนควรที่จะส่งเสริมด้านการเรียนการสอนในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้มีการสื่อสารหรือยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิกในกลุ่มเดียวกันจึงจะทำให้การทำงานเป็นกลุ่มบรรลุเป้าหมายที่ได้วางแผนไว้ ดังนั้น หากครูผู้สอนมีคุณลักษณะด้านการเป็นนักปฏิบัติที่มีความสามารถและการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้จะถ่ายทอดไปยังผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะดังกล่าวได้เช่นกัน สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโรงเรียนหวังตามแนวคิดคุณลักษณะนวัตกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ คือ ด้านการมีความมั่นใจในตนเอง สะท้อนให้เห็นว่า ครูโรงเรียนหวังเห็นความสำคัญของคุณลักษณะนวัตกรรมด้านการมีความมั่นใจในตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับลำดับความต้องการจำเป็นด้านการมีความมั่นใจในตนเองอยู่ในลำดับที่ 6 ในการปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียน หากครูไม่เห็นความสำคัญของคุณลักษณะด้านการมีความมั่นใจในตนเองงานที่ออกมาจะไม่มีประสิทธิภาพซึ่งส่งผลกระทบต่อตัวผู้เรียนโดยตรง เพราะหากครูผู้สอนไม่เห็นความสำคัญด้านความมั่นใจในการปฏิบัติงานย่อมส่งผลไปยังความมั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนด้วย สอดคล้องกับพินดา มารุ่งเรือง (2552) กล่าวว่า ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นคุณลักษณะอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญต่อบุคคลอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้บุคคลตระหนักในคุณค่าและความสามารถของตนเอง กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง มีความเป็นผู้นำ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขซึ่งเป็นคุณลักษณะที่ควรปลูกฝังให้มีขึ้น

ส่วนสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านมีวิสัยทัศน์และเป็นผู้ดำเนินการวางแผน สะท้อนให้เห็นว่า ถึงแม้ในปัจจุบันบทบาทหน้าที่ของครูในโรงเรียนหวังจะได้รับบทบาทหน้าที่ตามคำสั่งที่มีความหลากหลายแต่ยังขาดการมีวิสัยทัศน์และการเป็นผู้ดำเนินการวางแผน เนื่องจากการออกคำสั่งปฏิบัติงานในแต่ละครั้งนั้นผู้ที่เป็นประธานในการทำงานและคณะกรรมการโดยส่วนมากจะเป็นคณะกรรมการชุดเดิม และใช้คำสั่งเดิมเหล่านี้ต่อเนื่องจึงทำให้ยังมีครูในโรงเรียนที่ยังขาดความสามารถด้านการมีวิสัยทัศน์และเป็นผู้ดำเนินการวางแผนซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องได้รับการพัฒนา และพบว่าสอดคล้องกับภรณ์ธรณ์ เอกนราจินดาวัฒน์ (2563) ที่กล่าวถึงความสำคัญของการเป็นผู้ผู้นำไว้ว่า ผู้นำคือบุคคลที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นหัวหน้าอาจเป็นบุคคลที่ได้รับการมอบหมายโดยการเลือกตั้งหรือแต่งตั้งให้นำกลุ่ม มีอิทธิพลต่อสมาชิกและกิจกรรม

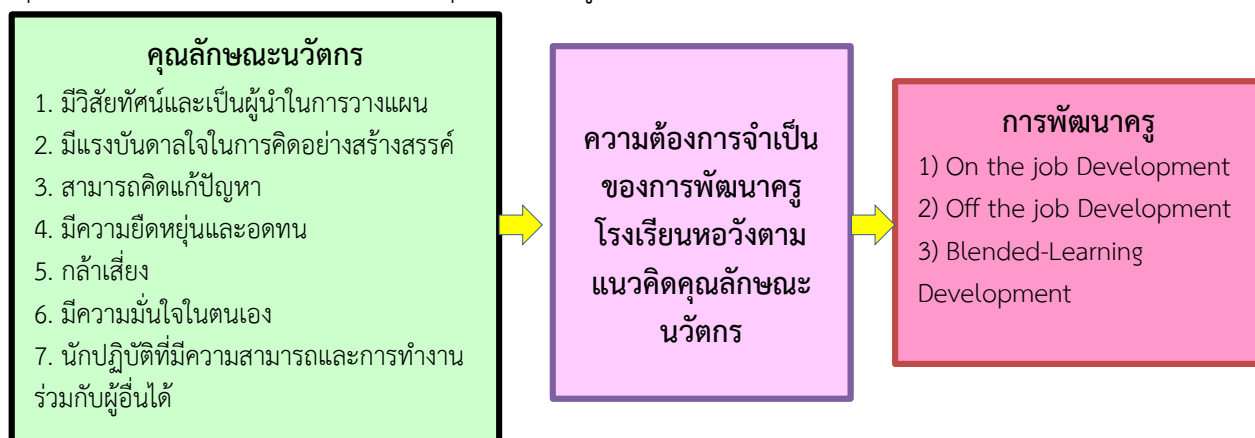

ต่างๆของกลุ่ม มีบทบาทสำคัญในการนำกลุ่มให้ดำเนินงานจนบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้และถ่ายทอดแนวคิดไปสู่การปฏิบัติ

2. ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนหอวังตามแนวคิดคุณลักษณะนวัตกร พบว่า ด้านที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการมีแรงบันดาลใจในการคิดอย่างสร้างสรรค์ สะท้อนให้เห็นว่าครูโรงเรียนหอวังมีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนในความต้องการการพัฒนาตนเองในด้านการมีแรงบันดาลใจในการคิดอย่างสร้างสรรค์ เพราะการมีแรงบันดาลใจในการคิดอย่างสร้างสรรค์นั้น หมายถึง ครูจะต้องมีลักษณะความคิดแบบอเนกนัย คือ การคิดหลายๆ แง่ หลากๆ ทาง มีความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน มีความคิดริเริ่ม คือ มีความคิดที่แปลกใหม่ต่างจากความคิดธรรมดา เช่น สร้างกลวิธีการสอนที่แตกต่างจากเดิม เมื่อครูเกิดแรงบันดาลใจในการคิดอย่างสร้างสรรค์ การทำงานจะเกิดความคิดริเริ่มใหม่ๆ ซึ่งถือเป็นคุณลักษณะนวัตกรที่สำคัญในการนำไปสู่การพัฒนาคุณลักษณะนวัตกรในด้านอื่นๆ สอดคล้องกับวสันต์ สุธาวาส และพิทักษ์ ศิริวงศ์ (2558) ได้ทำการศึกษาความเป็นนวัตกรทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ: การศึกษาทฤษฎีฐานราก ผลการวิจัยพบว่า นวัตกรทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ นั้นจะเป็นผู้ที่ริเริ่ม ประดิษฐ์คิดค้น สร้างสรรค์ และสนับสนุนให้เกิดเทคนิควิธีการ รูปแบบ เครื่องมือ กระบวนการ หรือผลงาน ที่เป็นนวัตกรรม สำหรับใช้ ในการปฏิบัติงานของตนเอง องค์กร และส่งมอบไปยังระบบการจัดการศึกษา ซึ่งมีประโยชน์ มีคุณค่า และเหมาะสมต่อการพัฒนา และแก้ปัญหาทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ และสอดคล้องกับตรีทิพย์ บุญแย้ม (2554) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยเชิงสาเหตุทุกระดับที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสร้างนวัตกรรมระดับบุคคลและระดับกลุ่มงาน เพื่อสร้างนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ในบริษัทเอกชนของไทย ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยในระดับบุคคลที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสร้างนวัตกรรมในระดับบุคคลมากที่สุดคือลักษณะการคิดริเริ่ม รองลงมาคือลักษณะเปิดกว้างทางความคิดและผลการวิจัยได้นำไปสู่ข้อเสนอแนะทางทฤษฎีที่แสดงให้เห็นถึงแนวคิดกับสภาพแวดล้อมขององค์กรว่าเมื่อผลต่อความสร้างสรรค์ของบุคคลในองค์กรอย่างยิ่งในทางปฏิบัติ โดยควรมีการคัดเลือกบุคคลที่มีลักษณะความคิดริเริ่มและเปิดกว้างทางความคิดเข้ามาทำงาน

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยเป็นการศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนหอวังตามแนวคิดคุณลักษณะนวัตกรและนำมากำหนด สรุปลองค์ความรู้การวิจัย ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้คุณลักษณะนวัตกร

จากภาพองค์ความรู้จากการวิจัย อธิบายได้ดังนี้

คุณลักษณะนวัตกร เป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นข้อดีที่พบได้จากครูที่เป็นนวัตกร นั่นคือ ครูผู้ริเริ่ม ประดิษฐ์ คิดค้น ผู้สร้างสรรค์และสนับสนุนผู้เรียน มีเทคนิคการสอน วิธีการรูปแบบเครื่องมือการจัดการเรียนการสอน กระบวนการหรือผลงานที่เป็นนวัตกรรมสำหรับใช้ในการปฏิบัติงานในโรงเรียนและส่งมอบไปยังระบบการจัดการศึกษาซึ่งมีประโยชน์มีคุณค่าและเหมาะสมต่อการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นนวัตกรเพื่อสร้างนวัตกรรมจากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถกำหนดคุณลักษณะนวัตกรได้ทั้งหมด 7 ด้าน ได้แก่

1. มีวิสัยทัศน์และเป็นผู้นำในการวางแผน ครูผู้มีวิสัยทัศน์ในการทำงาน ทำหน้าที่วางแผนการปฏิบัติงานเป็นผู้ตัดสินใจให้กับผู้ร่วมงานว่าควรนำวิธีการอะไรมาใช้และทำอย่างไรงานจึงจะบรรลุผลสำเร็จ

2. มีแรงบันดาลใจในการคิดอย่างสร้างสรรค์ ครูผู้ที่มีลักษณะความคิดแบบอเนกนัย คือ การคิดหลายๆ แง่ หลายๆ ทาง มีความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน มีความคิดริเริ่ม คือ มีความคิดที่แปลกใหม่ต่างจากความคิดธรรมดา สร้างกลวิธีการสอนที่แตกต่างจากเดิม มีความคิดคล่องแคล่ว สามารถคิดหาคำตอบได้อย่างว่องไว รวดเร็ว ในเวลาที่จำกัด มีความคิดละเอียดลออ คิดลงรายละเอียดปลีกย่อยได้ดี

3. สามารถคิดแก้ปัญหา ครูผู้ที่มีความสามารถในการแก้ปัญหาและการปฏิบัติต่อปัญหาในบริบทที่แตกต่างกัน สามารถค้นพบข้อมูลจากกรณีศึกษาหรือประสบการณ์การแก้ปัญหาที่หลากหลาย

4. มีความยืดหยุ่นและอดทน ครูผู้ที่มีความสามารถปรับตัวได้เร็วกับทุกสถานการณ์ พร้อมเปิดใจรับคำวิจารณ์อย่างตรงไปตรงมา สามารถเผชิญกับความความเครียดและจัดการกับความกดดันในการทำงาน รักษาสภาวะอารมณ์ของตนไว้ได้ ไม่ว่าจะถูกกระทบกระทั่งด้วยสิ่งอันเป็นที่พึงปรารถนาหรือไม่พึงปรารถนาก็ตาม และมีความสามารถในการฟื้นฟูสภาพปกติเมื่อเจอเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด

5. กล้าเสี่ยง ครูผู้มีความกล้าที่จะเสี่ยงทดลองทำสิ่งใหม่ ทั้งในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงาน วิธีการคิด หรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในชีวิตประจำวัน ที่สามารถก่อประโยชน์ทั้งกับตนเอง ผู้เรียน และสถานศึกษา

6. มีความมั่นใจในตนเอง ครูผู้ที่กล้าตัดสินใจในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยความมั่นใจ กล้าแสดงออกที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุผล สามารถทำสิ่งต่างๆ ได้ด้วยตนเอง พึ่งพาตนเอง โดยไม่ต้องมีการกำกับดูแล เต็มที่กับงานที่มีความท้าทาย กล้าแสดงจุดยืนในการทำงานของตนเอง

7. นักปฏิบัติที่มีความสามารถและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ครูผู้มีความสนใจใฝ่รู้ สังสมความรู้ความสามารถของตนในการปฏิบัติงานด้วยการศึกษา ค้นคว้าและพัฒนาตนเองสามารถประยุกต์ใช้ความรู้เชิงวิชาการและเทคโนโลยีให้เข้ากับการปฏิบัติงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ สามารถแบ่งปันแนวคิด แลกเปลี่ยนความคิดเพื่อนำไปสู่ความคิดที่ดีกว่าและใหม่กว่าและบรรลุเป้าหมายร่วมกัน

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลได้ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนหอวังตามแนวคิดคุณลักษณะนวัตกร หลังจากนั้นจะนำไปสู่การหาแนวทางการพัฒนาครูซึ่ง มีทั้งหมด 3 รูปแบบด้วยกัน คือ

1. การพัฒนาในเวลาปฏิบัติงาน (On the job training) วิธีการพัฒนาครูในขณะที่ครูกำลังปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียน ได้แก่ การสอนงาน การใช้ระบบพี่เลี้ยง และการทำกรณีศึกษา การหมุนเวียนงาน และการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริง

2. การพัฒนานอกเวลาปฏิบัติงาน (Off the job training) การพัฒนาครูด้วยรูปแบบหรือวิธีการที่เน้นความรู้นอกเหนือจากการปฏิบัติงานหรืองานที่ได้รับมอบหมาย ได้แก่ การฝึกอบรม การศึกษาดูงานนอกสถานที่ และการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

3. การเรียนรู้ผสมผสาน (Blended-Learning Development) เป็นการผสมผสานวิธีระหว่างการพัฒนาบุคลากรในระหว่างการทำงาน (On-The-Job Development) และการพัฒนาบุคลากรนอกเวลาการทำงาน (Off-The-Job Development)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการพัฒนาครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้มีคุณลักษณะนวัตกร โดยเฉพาะด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ การมีแรงบันดาลใจในการคิดอย่างสร้างสรรค์ โดยการหาแนวทางการพัฒนาครูให้เหมาะสมกับบริบทของครูในโรงเรียน

1.2 ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูพัฒนาคุณลักษณะนวัตกรด้านการมีความมั่นใจในตนเอง เนื่องจากมีสภาพพึงประสงค์สูงสุด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาครูตามแนวคิดคุณลักษณะนวัตกรกับโรงเรียนในสภาวะการณ์ที่แตกต่างกันทั้งบริบทโรงเรียน และขนาดโรงเรียนเพื่อให้เห็นความแตกต่างและนำมาเปรียบเทียบผลการวิจัย

2.1 ควรศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการตามแนวคิดคุณลักษณะนวัตกรให้เห็นบริบททางวิชาการและนำผลการวิจัยมาพัฒนาร่วมกันกับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูเพื่อให้การบริหารสถานศึกษามีความครอบคลุมรอบด้านในการพัฒนาผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จตุรงค์ ธนะสีลังกูร. (2559). อัตลักษณ์ภาวะผู้นำของผู้อำนวยการโรงเรียน : การปฏิบัติแห่งความเป็นเอกัตบุคล. วารสารวิจัยเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. 3(2). 19-30.
- ณัฐณภรณ์ เอกนราจินดาวัฒน์. (2563). ภาวะผู้นำทางการบริหารการพัฒนา. แหล่งที่มา <https://pubhtml5.com/egty/odwe/basic>. สืบค้นเมื่อ 17 พ.ค. 2564.
- ตรีทิพย์ บุญเยี่ยม. (2554). ปัจจัยเชิงสาเหตุทุกระดับที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสร้างนวัตกรรมระดับบุคคลและระดับกลุ่มงานเพื่อสร้างนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ในบริษัทเอกชนของไทย. ดุษฎีนิพนธ์ วิทยาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประภาภรณ์ พลเยี่ยม. (2560). การพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบจิ๊กซอว์ 2 ร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พนิดา มารุ่งเรือง. (2552). ความเชื่อมั่นในตนเองของบัณฑิตมหาวิทยาลัยธนบุรีก่อนเข้าสู่สถานประกอบการ. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยธนบุรี.
- พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์. (2561). การบริหารการศึกษาใหม่: New Education Governance. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

-
- พิรุณ ศิริศักดิ์. (2562). มหกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูครั้งที่ 12 ชูหลักสูตร เทคโนโลยีดิจิทัล “ครู” เป็นต้นแบบสร้างนวัตกรรม. แหล่งที่มา <https://www.prachachat.net/education/news-389049>. สืบค้นเมื่อ 18 ม.ค. 2564.
- เลิศศิลป์ รัตนมุสิก และคณะ. (2562). รายงานผลการปฏิบัติงานโรงเรียนหอวัง กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2562. กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนหอวัง.
- วสันต์ สุทธาวาส และพิทักษ์ ศิริวงศ์. (2558). ความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ: การศึกษา ทฤษฎีฐานราก. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ. 8(2). 281-300.
- วสันต์ สุทธาวาสและพิทักษ์ ศิริวงศ์. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมสร้างนวัตกรรมระดับบุคคลในสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน. Veridian E-Journal ฉบับมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ. 8(1).
- Goodson and Hargreaves. (2005). **Educational Change Over Time? The Sustainability and Nonsustainability of Three Decades of Secondary School Change and Continuity.** Research Article. Spencer Foundation-funded project of long-term educational.
- Kanter, R. M. (1988). When a Thousand Flowers Bloom: Structural, Collective, and Social Conditions for Innovation in Organization. **Research in Organizational Behaviour.** 10. 169-221.
- Krejcie, R. V. and Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement.** 30(3). 607-610.